

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Att: Yngve Torgersen

Deres ref: 16/6833-1

Vår ref: 2016/1750

Bergen 10.02.2017

Arkivnr: 323

Løpenr: 3543/2017

HØRING - HANDLINGSPLAN MOT RESISTENS MOT LEGEMIDLER MOT LAKSELUS

Vedlegger Havforskningsinstituttets høringssvar i samband med Handlingsplan mot resistens mot legemidler.

Venleg helsing

Geir Lasse Taranger
forskningsdirektør/nestleder
Akvakultur, miljø og teknologi

Bjørn Olav Kvamme
Forskningssjef

Høringsvar «Handlingsplan mot resistens mot legemidler mot lakselus».

Handlingsplanen belyser utbredelsen og alvorlighetsgraden av legemiddelresistens hos lakselus og påpeker nøkkelområder som må håndteres for at få bedre kontroll med lakselus- og resistenssituasjonen. Handlingsplanen fokuserer på tiltak som bør igangsettes i næringen, hos dyrehelsepersonell, i forvaltningen og i forskningen. Grovt sett faller tiltakene innenfor 3 delvis overlappende kategorier:

- Bruk av ikke-medikamentell behandling
- Håndtering av resistens
- Forebygging av resistens (nye midler)

Havforskningsinstituttet mener handlingsplanen inneholder svært mange forslag til tiltak som i vesentlig grad vil bidra til å begrense resistensutviklingen for eksisterende legemidler og eventuelt nye legemidler, og støtter at denne blir tatt i bruk og tiltak fra denne blir konkretisert. Vi har likevel noen kommentarer til Handlingsplanen.

Det er mange endringer innen forvaltning av norsk havbruk under utarbeiding. Dette viser seg blant annet igjen i ulike høringer som delvis overlapper i tema. Det vil være fornuftig å se denne handlingsplanen i sammenheng med andre høringer og ta inn innspill som er relevante for handlingsplanen også fra andre høringer. Eksempelvis henviser vi til høring om tellemetoder (BESTILLING – SPØRSMÅL OM TELLING OG RAPPORTERING AV LAKSELUS), samt høring om endringer i våravlusingen (HØRING – FORSLAG TIL ENDREDE KRAV FOR Å SIKRE LAVE LUSENIVÅER UNDER SMOLTUTVANDRINGEN). Driftsforskriften er vel nylig også endret?

I tillegg vil vi påpeke at det nå er mange ulike endringer i forvaltning og praksis innen oppdrettsnæringen som skjer samtidig. Dette gir en utfordring i å vurdere den faktiske effekten av de enkelte endringene, om forslagene bidrar i samme retning, samt om forslagene både vil fungerer iht hensikten samt ivaretar miljømessig bærekraft. Dersom tiltakene skulle vise seg å ikke fungere, eller at de ikke blir implementert på en måte som er hensiktsmessig, vil en mulig konsekvens av dette være at produksjonsområder kan få dårlig miljøstatus iht til bærekraftsindikatoren og dermed få en reduksjon i produksjonen. Det er derfor sentralt at endringene som skjer både hensyntar hensikten med tiltakene, her begrensning i resistensutbredelse, men også bidrar til å sikre miljømessig bærekraft.

Det er noen overordnede utfordringer med handlingsplanen, a) det er lite konkretisering av de ulike tiltakene, b) det er uklart hvordan overordnede tiltak fra forvaltning, dyrehelsepersonell og industri skal koordineres, og c) hvordan man kan tilse at tiltakene etterleves. Havforskningsinstituttet anbefaler at elementer som adresseres på et nivå, bør reflekteres i de andre. Når et anbefalt tiltak for næringen eksempelvis er å «Utvikle klare kriterier for bruk av mekaniske metoder og bygge opp kunnskap som sikrer forsvarlig bruk» bør det etableres mekanismer som sikrer at dette skjer på en forsvarlig måte, kriterier for hvordan slike prosesser skal evalueres, en plan for hva som skal gjøres dersom tiltaket ikke blir

fulgt opp, samt omhandle hvordan man kan sikre at en har en overordnet og omforent plan som inkluderer både forvaltning, næring, dyrehelsepersonell og forskning.

a) Havforskningsinstituttet mener videre at det er viktig at tiltakene så raskt som mulig blir konkretisert slik at de kan sette i verk. Videre må mål med tiltakene og eventuelle føringer for foreslåtte tiltak presiseres for å unngå at tiltak praktiseres på en måte som gir motsatt resultat av den som var hensikten. Eksempelvis foreslås enkeltmerdbehandling uten at formålet med dette klart defineres, og uten at føringer presiseres. Velferdsutfordringer forbundet med mekanisk avlusing (Grøntvedt mfl. 2015, Svåsand mfl. 2016, Annon. 2016), samt at medikamentell behandling av en delvis resistent populasjon resulterer i at en stadig minkende del av populasjonen er følsom, taler *for* behandling av enkeltmerder. Imidlertid vil medikamentell behandling av enkeltmerder medføre risiko for at lus i nærliggende merder utsettes for subletale doser av lusemidler, særlig ved badbehandling, hvilket vil være resistensdrivende. Dette taler *mot* medikamentell behandling av enkeltmerder. For midler der resistens er ganske utbredt er det rimelig å anta at skaden som kan skje ved å behandle enkeltmerder allerede har skjedd, og det derfor er fornuftig å behandle på enkeltmerdnivå for å beholde de sensitive individer der finnes. For nye lusemidler, der resistens ennå ikke forekommer, vil det imidlertid være svært lite fremtidsrettet å behandle enkeltmerder på grunn av faren for subletal påvirkning av nærliggende merder med resulterende resistensdrivende effekt. For å kunne vurdere om enkeltmerdbehandling er hensiktsmessig må formålet derfor defineres. For enkeltmerdbehandling bør målet være å hindre tap av sensitive individer i en delvis resistens populasjon, og derfor bør enkeltmerdbehandling kun benyttes for ikke-medikamentell behandling og for behandling med medikamenter hvor det er utbredt resistens. Behandling med mer enn ett legemiddel (kombinasjonsmetode) er en kompleks problemstilling og bør vurderes spesielt. Hvis målet og implisitte føringer ikke defineres risikerer man en situasjon der eksempelvis enkeltmerdbehandling med nye legemidler resulterer i hurtig utvikling av resistens.

b) Utfordringene omkring lakselus, og metodene for å håndtere disse, er under kontinuerlig endring og derfor må tiltak fra forvaltning, dyrehelsepersonell, næring og forskning også tilpasses fortløpende. Handlingsplanen legger opp til at det blir laget områdevis overordnede planer. Ansvaret for dette arbeidet legges i stor grad på næring og fiskehelsetjenester. Her anbefaler Havforskningsinstituttet en styrt prosess for så sikre at det er de langsiktige overordnede mål til det beste for næringen i helhet som legges til grunn. Vi er usikre på om det vil være mulig med så mange svært ulike aktører (fiskehelsetjenester, -tjenester, store og små oppdrettere) med ulikt fokus å bli enige om og deretter etterleve en overordnet plan for et område, da en slik plan tidvis trolig vil komme i konflikt med hva som er til det beste for enkeltaktører på kort sikt. Vi ser derfor et behov for en koordinert prosess mellom alle aktører inkludert forvaltning og forskning i etablering av planene, godkjenning og kontroll av planene, samt at det i en eller annen form kan kontrolleres at vurderinger og tiltak som settes i verk har den ønskede effekt.

c) Når tiltak foreslås eller blir satt i verk må det være etablert kriterier som kan si noe om at vurderingene som legges til grunn for tiltakene faktisk er iht til forsvarlighet. Man må også kunne dokumentere at effekten av tiltakene er i tråd med intensjonen. Det er derfor nødvendig for forvaltningen å kunne etterprøve vurderinger, beslutninger og effekt. Dersom dette ikke er mulig vil det åpne for at tiltak først blir vurdert i forhold til næringsaktørens

viktigste kortsiktige fokus (eks. inntjening eller logistikk), og deretter opp mot de overordnede mål, eksempelvis miljømessig bærekraftig.

Referanser:

Annon. (2016). Lakselusrapport, Sommer 2016. Mattilsynet. www.mattilsynet.no.

Grøntvedt, R. N., Nerbøvik, I. K. G., Viljugrein, H., Lillehaug, A., Nilsen, H., Gjevre, A.G. (2015). Thermal de-licing of salmonid fish - documentation of fish welfare and effect. Veterinærinstituttets Rapportserie. 13, 2015.

Svåsand, T., Karlsen, Ø., Kvamme, B. O., Stien, L. H., Taranger, G. L., Boxaspen, K. K. (2016). Risikovurdering Norsk Fiskeoppdrett 2016. Fisken og Havet, særnummer 2-2016.